

Dubbelbestraffningsförbudet har ansetts inte hindra att en person som avstängts från att delta i högskoleprovet under två år också åtalas för osann försäkran.

Efter att ha bedömt att en deltagare hade fuskat vid ett högskoleprov beslutade Universitets- och högskolerådet att återkalla provresultatet och att stänga av deltagaren från att göra provet på nytt under en period av två år. Lite senare åtalades provdeltagaren för att i samband med provet ha undertecknat en försäkran på heder och samvete om att svaren lämnades utan användning av otillåtna hjälpmedel, trots att försäkran var osann. Frågan har nu varit om åtalet kan prövas eller om det ska avvisas med hänvisning till förbudet mot dubbel lagföring och dubbla straff.

Dubbelbestraffningsförbudet finns i Europakonventionens sjunde tilläggsprotokoll. Syftet är att förhindra en ny rättegång om en viss brottslig gärning som redan har prövats och avslutats genom ett lagakraftvunnet avgörande. Frågan i domstolarna har varit om förfarandet vid Universitets- och högskolerådet skulle jämföras med en brottmålsrättegång och om, i så fall, det var fråga om en prövning av samma gärning i de båda förfarandena.

Tingsrätten ansåg att åtalet kunde prövas och dömde provdeltagaren för osann försäkran. Hovrätten har undanröjt tingsrättens dom och avvisat åtalet.

Högsta domstolen har kommit till slutsatsen att förfarandet hos Universitets- och högskolerådet inte har straffrättslig karaktär. Domstolen har då bl.a. beaktat olika aspekter på överträdelse av den ordningsföreskrift som gäller tillåtna hjälpmedel för deltagare i högskoleprovet och på de sanktioner som kan följa vid fusk. Domstolen har också konstaterat att brottet osann försäkran förutsätter att en skriftlig försäkran har lämnats beträffande en viss uppgifts sanningsenlighet, men att detta inte är något som är relevant för prövningen hos Universitets- och högskolerådet.